نمودار شماره ۲

همچنین نرخ تورم تک‌رقمی دولت یازدهم در اسفند ۱۳۹۹، در ماه‌های پایانی دولت دوازدهم بین ۴۰ تا ۴۴درصد در نوسان بوده است؛ دولتی که وعده داده بود «آنچنان مردم را از درآمد سرشار کند که اصلاً به یارانه ۴۵ هزار تومانی نیازی نداشته باشند.»**(نمودار شماره ۳)**

بی‌ثباتی و افزایش نرخ ارز، کاهش نرخ رشد اقتصادی، تولید ناخالص ملی و... بویژه در دوره دوم ریاست‌جمهوری روحانی همگی بیانگر اوضاع نابسامان اقتصادی ایران است. یقیناً اگر تا زمان انتخابات ۱۴۰۰ تغییری در وضعیت عمومی زندگی و معیشت مردم ایجاد شده بود و مسئولان دولت قبل به تعهدات خود درقبال مردم عمل می‌کردند، به احتمال فراوان مشارکت مردم در انتخابات کمتر از ۵۰درصد نبود.

دو قطبی انتخابات

برای دو قطبی شدن، مجموعه‌ای از شرایط لازم است و به طور کلی هر چقدر فضای رقابت میان بخش‌های مختلف جامعه و گروه‌های سیاسی جدی‌تر و شدیدتر باشد، امکان دوقطبی شدن بیشتر است. برای ایجاد دوقطبی‌های انتخاباتی بایستی شرایطی فراهم گردد:

- امکان شکل‌گیری دوگفتمان رقیب قدرتمند و دارای تأثیر در افکارعمومی
- وجود دوگانه‌های قوی و مؤثر

در انتخابات ریاست‌جمهوری ۱۴۰۰ پیش‌بینی می‌شد دوقطبی‌هایی بین نامزدهای احتمالی انتخابات ریاست‌جمهوری تشکیل شود. پیش‌بینی‌ها حکایت از دوقطبی «رئیسی- ظریف» و «رئیسی-لاریجانی» می‌داد. در این خصوص نیز مراکز افکارسنجی به نظر مردم و رأی آنان به این دوگانه‌ها پرداختند. **(نمودار شماره ۴)**

اما پس از اعلام اسامی نامزدهای انتخابات ریاست‌جمهوری از سوی شورای نگهبان، شاهد حضورنامزدهایی بودیم که امکان تشکیل فضای دوقطبی رقابتی بین آنان وجود نداشت و از سوی دیگر برخی از گروه‌های سیاسی مطرح نیز اعلام کردند که در این انتخابات نماینده‌ای ندارند. به دلایلی که گفته شد، دوگفتمان قدرتمند که فضای مبارزات انتخاباتی و افکارعمومی را تحریک کند، شکل نگرفت. به نظر می‌رسد در صورتی که شرایط برای دوقطبی انتخابات فراهم می‌شد، مشارکت مردم در انتخابات افزایش می‌یافت.

تجارب انتخابات در دوره‌های گذشته نیز نشان می‌دهد شدت گرفتن فضای رقابتی باعث قطبی‌سازی افکارعمومی شده و این امر تأثیر زیادی بر میزان مشارکت گذاشته است. شاید مهم‌ترین مزیت قطبی‌سازی افزایش مشارکت باشد اما این پدیده عوارض و پیامدهای ناگواری در پی دارد به‌طوری‌که رسانه‌های معاند به‌دنبال نوعی قطبی‌سازی هستند که در آن مردم در مقابل حاکمیت قرار گرفته و دوقطبی مشارکت و عدم مشارکت شکل می‌گیرد.

برجام و تحریم‌ها

(نمودار شماره ۵ و ۶) با روی کار آمدن دولت بایدن در امریکا، موضوع مذاکرات هسته‌ای و رفع تحریم‌ها در دستور کارگروه دیپلماسی ایران و گروه ۴+۱ قرار گرفت. اتفاقات انتخابات امریکا و زمزمه احیای برجام، امیدواری‌هایی در فضای اقتصادی کشور ایجاد کرد. کارشناسان معتقد بودند احیای برجام و رفع تحریم‌ها و مشاهده اثر مثبت آن بر زندگی مردم، می‌تواند پیش‌درآمدی برای مشارکت حداکثری مردم در انتخابات باشد اما با توجه به برگزاری انتخابات ریاست‌جمهوری در سال ۱۴۰۰ مقرر گردید روند مذاکرات با آغاز به کار دولت جدید ادامه یابد.

در ایام انتخابات ریاست‌جمهوری ۱۴۰۰، افکارسنجی‌ها نظر مردد‌ین و کسانی که قطعاً در انتخابات شرکت نمی‌کنند را درخصوص تأثیر احیای برجام و رفع تحریم‌ها بر مشارکت آنان در انتخابات پرسیده بودند. درنظرسنجی ایسپا از افرادی که تصمیم قطعی برای شرکت در انتخابات نگرفته‌اند (افراد مردد) پرسیده شد «احیای برجام و رفع تحریم‌ها تا

نرخ تورم دولت روحانی از سال ۱۳۹۲ تا ۱۴۰۰(درصد)

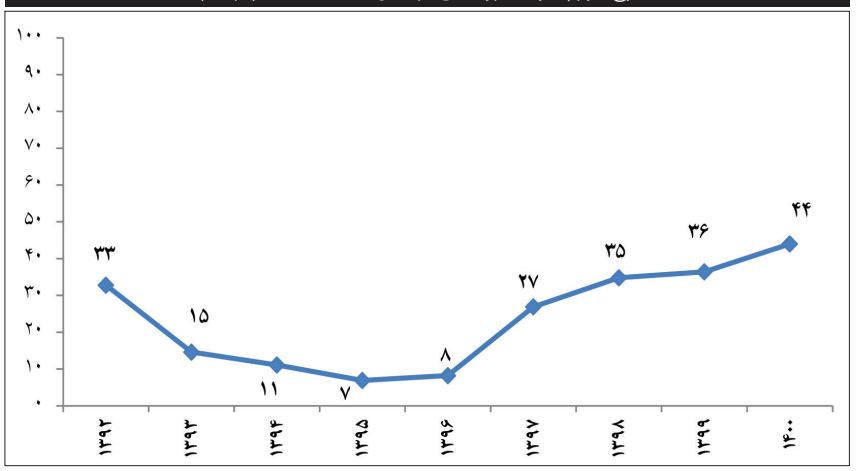

نمودار شماره ۳

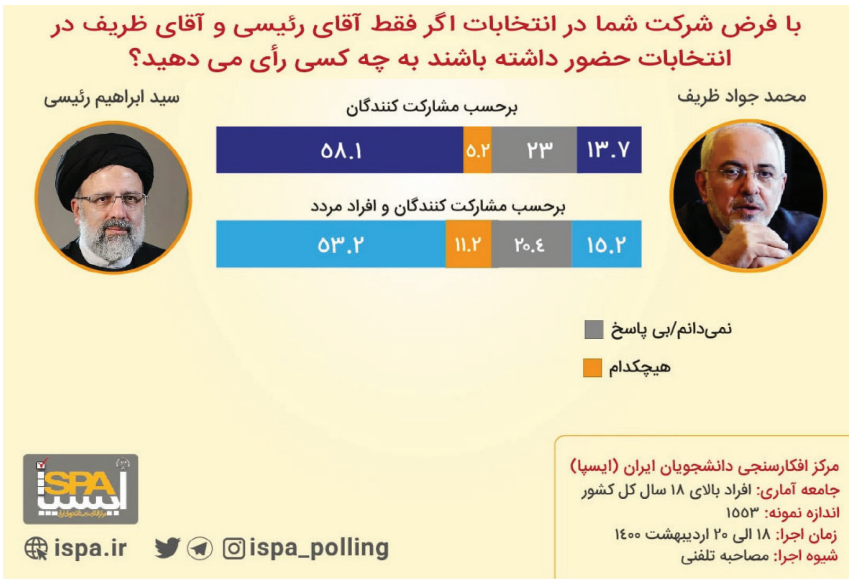

نمودار شماره ۴